

den Olijfborg betuigen het: „Deze Jezus die van u opgenomen is in den hemel, zal alzo komen, gelijkwerij gij hem naar den hemel hebt zien henvaren.“ Zoo vlak hooren Hemelvaart en Wederkomst saam.

Dr. A. K.

„Aan elkeen van ons“.

Maar aan elkeen van ons is de genade gegeven naar de mate der gave van Christus.

Eph. 4: 7.

Eenvormigheid is, nu een halve eeuw geleden, de vloek der moderne richting genoemd, en nochtan is er ernstig genoeg tegen gewaakt, dat deze vloek Christus' Kerk niet verdunde. In al wat God schijnt komt de heerlijkheid uit het tweeledig begrip op: *variante* en *invariante*. Zou in het in Gods natuur, aan den starrenhemel en op het aardrijk, in planten- en in dierenwereld, en zoo ook moet het zijn en blijven in de wereld der menschenkinderen, burgerlijk en kerkelijk. Niet alles naar één leest, niet op aller lippen één taal, maar alles verschillend en onderscheiden, en juist, ook in die geestelijke verscheidenheid, de variatie die de harmonie doet opkomen. Zelfs de engelenwereld heeft men zich maar al te vaak als een sfeer van eentonigheid voorgesteld, en zulks wel tegen de duidelijke, besielde voorstelling der Schrift in. Waar engelen en aartsengelen zijn, waar serafijnen en cherubijnen naast elkander in den dienst des Heeren staan, kan van eenvormigheid geen sprake zijn. Gelijk het hier op aarde onder menschen eenduidig is, zoo zal 't ook in den Vaderhuis daarboven zijn. Niet de armoede van den eentonigen en eenvormigen, maar de rijkdom van den alreuewigen, eigen vorm. Zoals in de wereld der tonen het schoon uit het verschil van maat en klank opkomt, en in de wereld der kleuren tint bij tint de harmonie van het schoone doet geboren worden, zoo is het ook onder Adam's nakroost. *Eenvormig*, en toch dit veelvormig in hooger eenheid opgelost.

En omdat dit de Goddelijke grondtrek in al Gods creaturen is, kan niet anders of deze betooverende gedachte: „*Harmonie door variatie*“, moet ook in Christus' Kerk het leven bezielen. Vandaar, gelijk we zagen, de onderscheiden geestelijke richtingen, die al de eeuwen door een zoo onderscheiden toon aangeven, en vandaar evensoo de onderscheiden levenswijzen die uit het rijk verschil in nationaal karakter onder de volken heerschen. Maar, gelijk wij reeds opmerkten, bij deze twee blijft het niet. Er is in de Kerken niet alleen grondverschil in geestesrichting, en rijk-ontwikkeld verschil in nationalen verschillen, maar er is ook, en veel rijker nog, verschil, onderscheid, variatie in de *enkele personen*. En het is vooral met het oog daarop, dat de apostel ons betuigt, hoe de genade „aan elkeen van ons“ gegeven is naar de maat der gave van Christus.“

Scherper kon het niet genomen worden. Ons wordt hiermee toch gezegd, niet alleen dat er soorten en groepen van menschen met een eigen neiging en aanleg zijn, maar de apostel gaat zoover van er nadruk op te leggen, dat ook aan den geestelijken boom geen twee bladen gelijk zijn, want dat „aan elkeen van ons“ de genade met een eigen maat is toebedeeld.

Nu ziet dit niet op de hoeveelheid, op de hoegrootheid van de gave, maar op het *andereis*. Elkeen van ons ontvangt een genade naar zijn aard, in verband met zijn karakter en levenswijze. De Heere onze God die ons in Christus de genade toebedeelt, is dezelfde God die ons schijnt, die op ieder geest een eigen stempel drukt, die onze geaardheid in ons vaststelt, die aan ons karakter zijn grondtrek inprent, en voor geheel onzen persoon in zijn eigenaardigheid zijn Goddelijk program gaf.

En nu is 't wel zoo, dat de sonde veel in ons knakte en scheefte, zodat schier alles in ons misvormd werd, maar dit deed daarom den grondtrek in ons wezen niet teniet. Vrouw en man bleef onderscheiden. In de één bleef het gevoel den toon aangeven, in den ander meer het denken. De een behield een meer aardsel en beleidvol karakter, de ander trachtte kloeker vooruit. Er bleven onder ons heldennaturen uitschitteren door durf en moed, en in anderen, hoe diep ze ook vielen, bleven we den naspeurenden geest bewonderen. Misvormd en verlaerd mogen de trekken van onzen aanleg zijn, maar stand hielden ze. Er zijn vrouwen die alleen den baard missen om mannen te zijn, en mannen die tot in hun plegerij stem hun verwildheid toonen, maar toch blijft in de een het vrouwelijk en in den ander het mannelijk wezen zeer wel herkenbaar.

Naar die natuurlijke geaardheid van den enkelen persoon voegt en schikt zich nu de genade, en die genade wordt aan elk van ons op zulk een wijze toebedeeld, dat ze zich aansluit aan de grondgedachte, die aan onze schepping ten grondslag lag. Die ons schijnt en die ons ten leven riep, is dezelfde God. Die God zag ons niet in achtereenvolgende gestalten aan, eerst als natuurwezen, toen als zondaar, daarna als begenadigde, maar in zijn Goddelijken blik doorzag Hij reeds vóór onze geboorte heel den loop van ons wezen tot in de eindgestalte der verheerlijking toe. Vandaar dat de genade ons persoonlijk toebedeeld, ons juist op die wijze, in dien vorm en in die mate werd gegeven, als bij ons wezen paste, en voor ons noodig was, om de heilige aandrift in ons te doen ontluiken, en ons te doen aanpassen als lid van het mystieke Lichaam aan wat in dit Lichaam de overige organen zijn.

De ontwikkeling van Christus' Kerk leidt daarom vanzelf tot de schoonste en rijkste harmonie, zoo dese genade, geheel conform onzen scheppingsaanleg ons toebedeeld, zich ook in overeenstemming met dien natuurlijke aanleg in ons ontplooit.

Het meest vanzelf voelt men dit bij man en vrouw. Het geslachtsverschil is slechts één van de vele variaties, maar zeer belangrijke. En nu zegt de apostel wel, dat er in Christus niet is man en vrouw, doch dit heeft heel andere bedoelingen. In de toemalige wereld waarin de apostel optrad, gelijk nu nog onder den Islam en bij andere Oosterse volken, staat de vrouw in sociale positie veel te ver beneden den man. In de Mohamedaansche Moskee moet de vrouw achteraf in een afgesloten boek schillen, en alleen de man treedt in de aanbidding openlijk op. Geheel die gedachte nu, alsof ook in de religie de vrouw een inferieure positie innam, moest door de leuze: In Christus geen man of vrouw! te keer gaan. Ook de vrouw heeft in Christus' Kerk een roeping, en die roeping is in Christus' Kerk voor haar even gewichtig als de roeping van den man.

Alleen maar, die beide roepingen mogen niet gelijk worden gemaakt. De vrouw is een ander wezen dan de man. Niet een minder wezen, maar een geheel ander wezen, met een eigen stempel, eigen aard, en eigen aanleg. En nu komt het er maar op aan, dat niet de man in zijn vroomheid de vrouw nadoet, door gevoelsweek te worden, en dat evenmin de vrouw den man nadoet, door zich fors en kras te betoonen, maar dat beiden man en vrouw 't wel verstaan, dat ze elk een eigen soort, een eigen maat van genade van Christus ontvangen hebben, en nu geroepen zijn, om juist die bij elk van de twee passende genade, en naar vrouwenaard en naar mannenaard, te ontwikkelen.

Man en vrouw beiden moeten Christus in zijn Kerk verheerlijken. Ze moeten het beiden doen naar de eigenaardige gave der genade die ze ontvingen. Die ontvangen gave houdt verband met hun man of vrouw zijn. En wie daarom in de gemeente *vrouw* is, en niet als vrouw in teederheden uitlump, of *man* is, en niet door manlijke kloekheid de eere van zijn Heiland dient, volbrengt zijn heilige roeping niet, maar schiet er in te kort.

Dr. A. K.

Amsterdam, 20 September 1912.

Nu de zomerrust voorbij is en overal, zoowel in het Parlement als aan de Universiteiten, de arbeid hervat wordt, vond op den traditionelen derden Woensdag in September ook de plichtige opening der lessen aan de Vrije Universiteit plaats.

Voor een talrijk opgekomen publiek bestaande uit Directeuren, Hoogleraren en studenten, terwijl ook de Voorzitter van de Regeeringscommissie en een deputaat der Gereformeerde Kerken aanwezig waren, hield de pro-rector Prof. Dr. H. Bavinck daarbij een toespraak, waarvan de korte inhoud luidt:

De hoogleraar riep de studenten bij den aanvang van den cursus een driedubbel welkom toe. Een welkom, omdat zij studeeren mogen, omdat zij studeeren mogen in dezen allermeestwaardigsten tijd, en omdat zij studeeren mogen aan een Universiteit, die zich de belijdenis van Christus niet schaaft. Dat zijn voorrechten, die aan zeer weinigen geschonken worden, en die vanzelf de vraag doen opkomen, waaraan zij te danken zijn. Maar deze vraag laat zich uitbreiden tot een ander, die veel dieper ingrijpt en veel wijder omvang heeft: vanwaar de ongelijkheid, de verscheidenheid onder de menschen, vanwaar de veelheid der schepselen, in de gansche wereld?

Van ons heeft dit probleem de aandacht getrokken, en talloos vele stelsels, die uitgedacht zijn, om aan dit probleem een oplossing te geven. Maar in onzen tijd heeft dit probleem vooral praktisch en sociaal een buitengewone betekenis erlangd. En de man, die het zoo het eerst in den nieuweren tijd klaar en duidelijk aan de orde gesteld heeft, is Jean Jacques Rousseau, wiens geboortedag vóór tweeënveertig jaren op den 28 Juni 1712 te Genève en Parijs feestelijk werd herdacht.

Hij werd tot dit probleem geleid door een prijsvraag, uitgeschreven door de Academie te Dijon. Twee verhandelingen zagen tot achtervolgens van hem het licht, een over den zedenbederfenden invloed van de wetenschappen en kunst, en een andere over de oorzaken van de ongelijkheid onder de menschen. En daarin verklaarde hij deze ongelijkheid, althans voor het grootste gedeelte, uit de omtrenting van den oorspronkelijken natuurstaat, waarin alle menschen gezond en vrij, goed en gelukkig waren. De maatschappij, de cultuur, werd dus de oorzaak van alle kwaad, en verlossing was alleen te verkrijgen, door tot de natuur terug te keeren.

Oaberekenbaar was de invloed, dien Rousseau met deze oppervlakkige theorie uitoefende op tijdgenoot en nakomeling. Napoleon selde naar waarheid, dat Frankrijk zonder Rousseau geen revolutie zou hebben gehad. Kunst, wetenschap, staat, maatschappij, godsdienst, rede- en opvoedingsleer ontvingen den stempel van zijn geest; en nog staan heden ten dage bij het noemen van zijn naam de partijen scherp tegenover elkaar. Voor den een is hij een volksvergif, voor den ander een vader van al de groote ideeën, waarvan wij sedert de revolutie hebben geleefd.

Maar onwillekeurig doet de naam van Rousseau ons denken aan een ander man, die twee eeuwen vroeger jaren lang in Genève geleefd en gearbeid had, aan Johannes Calvin. Ook deze heeft op zijn wijze over de ongelijkheid nagedacht, eerst zeer zeker in religieuze, maar dan toch verder ook in allerlei ander opzicht. En hij herleidde deze niet tot cultuur of natuur, maar ging veel verder en veel dieper terug, tot de vrijmachtige beschikking van den soeverainen God, die echter in Christus ook een barmhartig en genadig Vader was. En daardoor heeft Calvin in de eerste plaats berusting en tevredenheid gepredikt, gansch anders dan Rousseau, die slechts ontvredenheid zaaidte en tot opstand prikkelde. Maar voorts heeft hij in de harten zijner volgelingen een geloofsvertrouwen en een heldenmoed ingestort, die tot de grootste daden in staat stelde. En eindelijk heeft hij daardoor ook een actie in het leven geroepen, welke, naar luid der historie, ook politiek en sociaal voor de volken ten overvloedigen segen is geweest. Wandeland in zijn voetstapen, worden we dus niet tot lijdelijkheid gedoemd, maar veel eerder geprikkeld tot krachtige werkzaamheid, een werkzaamheid echter, die geen revolutionair maar een reformatorisch karakter draagt en zoowel van star conservatieve als van onhistorisch radicalisme zich onderscheidt.

Daardoor mag een hartelijk welkom worden toegevoegd aan hen, die in dezen tijd aan deze Universiteit hun opleiding zoeken. Ook zij worden aanstands tot ernstigen arbeid geroepen, maar tot een arbeid, die niet in allerlei praktische werkzaamheden, maar die in de eerste, in de tweede en in de derde plaats in diepe, breede, degelijke studie moet bestaan.

Het is thans voor hen de tijd om te verzamelen, later volgt die om uit te geven. Naarmate ze hier meer vergaderen, zullen ze later meer kunnen nidleiden. En zoo bekwaamelijk toegerust als menschen Gods, zullen ze later voor Kerk en Staat en Maatschappij tot een rijkdom segen kunnen zijn.

Met groote belangstelling en onverdeelde aandacht werd naar dit uitnemende woord geluisterd, dat op zoo waardige wijze den toon inzette voor den nieuwen cursus. Het aantal studenten, dat zich thans reeds bij den Rector liet inschrijven bedraagt 24, waarvan 11 voor de Theologie, 6 voor de Rechten, 4 voor de Letteren en 3 voor de Medicijnen.

Het zal wel nimmer zijn voorgekomen, uitgezonderd bij Universiteitsstichting, dat in een klein land als het onze in één week vier professoren in de Theologie werden benoemd. De Generale Synode onzer Gereformeerde Kerken ging voor, waar ze aan de Theologische School een tweetal hoogleraren benoemde, voor de Exegese van het Oude Testament Dr. J. Ridderbos en voor de Ambtelijke vakken Dr. B. Wielenga. En de Vrije Universiteit, wier benoemingen reeds zoo lang met spanning waren tegemoet gezien, volgde twee dagen later, evenzeer met een tweetal, Dr. F. W. Groshelde voor de Exegese van het Nieuwe Testament en Dr. P. A. E. Sillevius Smitt voor de Ambtelijke vakken. Aan deze nieuwe benoemde hoogleraren bieden wij onzen hartelijken gelukwensch en we hopen, dat ze vrijmoedigheid mogen vinden het hun aangeboden ambt te aanvaarden.

Voor de Vrije Universiteit verheugt het ons van harte, dat de vacature, die door het overlijden van Prof. Biesterveld ontstond, op zoo waardige wijze zal vervuld worden. Dat de vakken door hem onderwezen thans over twee katheders verdeeld worden, zal wel geen verwondering baren. De Theologische faculteit zag door het sterven van Prof. Biesterveld en het emeritaat van Prof. Rutgers het aantal harer hoogleraren slinken van zes tot vier. Maar ook dit vierstal kon niet eens voor vol gerekend worden, waar twee hoogleraren in de Theologie tegelijk dienst deden in de Literarische faculteit en daaraan een niet gering deel van hun tijd en kracht moesten wijden. Gevolg daarvan was natuurlijk, dat sommige hoogleraren met het geven van te veel colleges belast waren, en daardoor geen tijd genoeg overhielden om zich voldoende aan hun wetenschappelijke arbeid te geven.

Versterking der Theologische faculteit was dus wel dringend noodig, gelijk ook een vergelijking met de Theologische faculteiten aan de Rijksuniversiteiten kan aantoonen. De Theologische faculteit te Leiden telt 6 hoogleraren, waarbij nog twee kerkelijke hoogleraren komen, zodat het geheele aantal 8 bedraagt. Te Utrecht en te Groningen bedraagt het geheele aantal, de kerkelijke professoren er bij gerekend, zes. Maar te Utrecht vraagt men voortdurend om uitbreiding van het aantal hoogleraren in de Theologie en te Groningen is het aantal studenten in de Theologie niet hooger dan aan de Vrije Universiteit. Bij de hoge eischen, die de wetenschap in onze dagen stelt en de enorme uitbreiding der stof is een zestal hoogleraren in de Theologie eer te weinig dan te veel. We verlijden ons daarom, dat de Vrije Universiteit weer het zestal volledig zal zien. De splitsing van de Nieuw Testamentische Exegese en van de Ambtelijke vakken, die gemeenschappelijk aan wijlen Prof. Biesterveld waren opgedragen, was dan ook dringend noodig. De exegese van het Nieuwe Testament eischt een geheel persoon en de Ambtelijke vakken hebben in onze dagen, vooral met het oog op de Uit- en inwendige zending een zoodanige betekenis gekregen, dat ook voor hen wel een afzonderlijke kathedraal noodig is. Ook de keuze van de personen die de Vrije Universiteit deed, schijnt ons voortreffelijk. Dr. Groshelde heeft thans reeds op het gebied der Nieuw Testamentische exegese een uitnemend naam verworven en Dr. Sillevius Smitt is wel de meest aangewezen persoon om de a.s. Dienaren des Woords voor hun ambtelijk werk te vormen.

En evenzeer als we ons verlijden in deze keuze der Vrije Universiteit, achten we de benoeming door de Generale Synode uitgebracht een zeer gelukkige. Op zich zelf betreuren we natuurlijk, dat het opleidingsvraagstuk nog niet rijp is voor oplossing en daardoor bij onze beperkte financiële kracht het in standhouden van twee scholen voor de Theologie noodig is. Het was daarom wel te begrijpen, dat en in de Pers en uit den boezem der Kerken zelf stemmen opgingen, of thans niet het oogenblik gekomen was, nu in Amsterdam en Kampen nieuwe hoogleraren noodig had, tot een saamsmelting van beide scholen te komen. Maar we gelooven, dat de Generale Synode toch wijs heeft gedaan met aan deze roepstemmen thans geen gehoor te geven.

Op de Synode te Zwolle is het duidelijk genoeg gebleken, dat de tijd van oplossing van dit netelig vraagstuk nog niet rijp is. Alle pogingen om langs den weg van een compromis beide scholen saam te voegen, zijn dusver fideel gebleken. Ze bevestigden ook de voorstanders eener Universitaire opleiding, noch degenen, die voor de kerkelijke opleiding ijveren. Het eenig resultaat van deze pogingen, hoe goed bedoeld ze ook waren, was, dat allerlei bitterheid ontstond en de Synode ten slotte toch niet doortastten dorst. Het schijnt ons daarom metterdaad wijs en verstandig, dat van zulke pogingen voorloopig worde afgezien. Indien de Generale Synode thans een oplossing van dit vraagstuk geforceerd had, zou dit waarschijnlijk tot een breuk in onze Kerken hebben geleid. En nog afgezien van de vraag, of de eenheid van opleiding tot zulk een prijs mocht gekocht worden, verbiedt ons ook de trouw aan het in 1892 aangegane akkoord, om tegen den zin van een groot deel der Kerken de Theologische School op te heffen.

Maar waar de Theologische School te Kampen de School *onzer Kerken* is, daar behoort de Generale Synode haar ook zoo goed mogelijk te verzorgen en aan haar mannen te benoemen, van wie ze vertrouwt, dat ze wetenschappelijk hoog staan, dat ze geschikt zijn voor het onderwijs en dat de invloed, die van hen uitgaat, den vrede der Kerken bevordert zal. De Synode heeft tot tweemaal toe bij haar benoemingen blijk gegeven, dat ze metterdaad mannen zocht, die aan deze eischen beantwoorden.

Reeds haar eerste keuze was zeer gelukkig. Dr. Aalders had door zijn voortreffelijk profefschrift blijk gegeven met bijzondere gaven voor de Oud-Testamentische exegese te zijn toegerust en Dr. de Moor zou voor de Ambtelijke vakken een uitnemend docent geweest zijn. Dat beide gemeend hebben voor deze benoeming te moeten bedanken, was ook ons een teleurstelling. De motieven, die hen daartoe geleid hebben, zijn niet publiek medegedeeld; alleen schijnt uit het schrijven van Dr. Aalders aan de Synode, dat zijn hoofdbezwaar een conscientiebezwaar was, te moeten worden afgeleid, dat hij principiële bezwaren had om aan de Theologische School te dienen. Vermoedelijk zal bij beide leerlingen der Vrije Universiteit naast andere motieven wel de gedachte den doorslag hebben gegeven, dat zij, die beslist voorstanders waren van de universitaire opleiding, het uiterst moeilijk vonden op te treden aan een kerkelijke kweekschool, waarvan de voorstanders een beginsel zijn toegedaan, dat lijfrecht tegenover het beginsel der Vrije Universiteit staat. Indien deze onderstelling juist is, en we meenen hiervoor genoegzamen grond te hebben, dan spreekt uit het niet aanvaarden van deze op zichzelf zoo eervolle benoeming een daad van karakter en trouw aan het door hen beleden beginsel, waarvoor hun wel openlijk lof mag worden toegebracht.

Maar hooser we uit dat oogpunt hun daad hogelijk waardeeren, toch hopen we, dat de thans door de Generale Synode benoemde hoogleraren vrijmoedigheid mogen vinden om de benoeming te aanvaarden. We ontveinen ons niet, dat de positie van een man van wetenschap, die voor zich zelf uit principiële overtuiging aan de Universitaire opleiding de voorkeur geeft, uiterst moeilijk is, wanneer hij geroepen wordt aan een kerkelijke kweekschool zijn krachten te wijden. Indien de aanvaarding van zulk een professoraat dan ook noodzakelijk medebracht, dat men voortaan met hart en ziel moest gaan ijveren voor het *beginnel*, dat de kerkelijke opleiding de eenig juiste is, dan zou het zeker ondenkbaar wezen, dat een voorstander der Universitaire studie zulk een benoeming aanvaardde. Maar dit is niet zoo. De Theologische School te Kampen is niet de school voor een bepaalde groep of partij in onze Kerken, maar ze is de School van *al onze Kerken*. Nu heeft de Synode te Zwolle klaar en duidelijk uitgesproken, dat er geen sprake van was, dat het zoogenaamde „beginnel van de eigen opleiding“ door onze Kerken als een geloofsbeginsel of dogma werd beschouwd, waarmede ieder moest instemmen. En de jongste Generale Synode, die tot tweemaal toe mannen tot hoogleraar koos, wier sympathie voor de Vrije Universiteit bij niemand onbekend was, heeft daarmede ook praktisch getoond, dat ze alleen vroeg welke mannen wetenschappelijk en praktisch 't meest geschikt waren, maar niet naar hun kerkelijke herkomst of naar het standpunt, dat ze in het opleidingsvraagstuk innamen.

Het is daarom, dat we hopen, dat de thans benoemen aan de roepstem der Synode gevolg zullen geven. Beide mannen zijn ongetwijfeld mannen van uitnemenden aanleg en met rijke gaven toegerust. Al heeft Dr. Ridderbos zich dusver op het gebied der Oud-Testamentische exegese niet bewogen, aan specialiteiten op dit gebied zijn we, helaas, zeer arm en bij gebrek aan zulk een specialiteit was het dus wel te verklaren dat de Synode haar keuze bepaalde op een man, die niet alleen door zijn profefschrift van goeden wetenschappelijken aanleg blijk gaf, maar die ook door zijn studie over het Koninkrijk der hemelen toonde een uitnemend exegeet te zijn. En in Dr. Wielenga deed de Synode een niet minder voortreffelijke keuze; Amsterdam zal noode in hem een harer beste kanselredenaars missen en zijn studien over de Liturgie hebben getoond, hoe uitnemend hij ook op dit gebied werken kan.

Waar de gedeeldheid van opleiding een gebrek is, dat we voorschans zullen moeten dragen, is het wel van belang, dat de tegenstelling tussen Universiteit en School niet verscherpt worde, maar tussen beide een verhouding van sympathie en waardeering besta. En de komst van de thans benoemen zou daaraan ongetwijfeld bevorderlijk wezen.

Het schrijven van Dr. Wijers, dat we een vorig maal op zijn verzoek plaatsten, bevat zeker geen geringe bezwaren tegen het besluit, dat de Kerkeraad van Amsterdam op advies van de Indische broeders nam om tot een aanvankelijke instelling van de Kerk te Djocja te komen. Gelijk men zich herinneren zal besloot de Kerkeraad te Amsterdam de gemeente van geloovigen, die dank zij den arbeid der Zending allengs te Djocja ontstaan was, tot zekere instelling te brengen. Deze Kerk reeds thans geheel vrij en zelfstandig zich te laten instellereen met een eigen kerkeraad, die geheel autonoom zou optreden, scheen om verschillende redenen nog minder gewenscht. De broeders in Indië, die de gemeente van Djocja het meest van nabij kennen en met haar toestand het best op de hoogte zijn, achten haar daarvoor nog niet rijp genoeg. Toch wilde men een poging wagen, om de gemeente reeds tot eenige meerdere zelfstandigheid te brengen en als overgangsmaatregel, totdat deze gemeente tot geheel wasdome gekomen zal zijn, werd daarom op advies der Indische broeders besloten, dat te Djocja enkele ouderlingen en diakenen zouden gekozen worden, die voorloopig een college zouden vormen om te doen wat de Kerkeraads is, maar die in gewichtige zaken toch van den Kerkeraad te Amsterdam nog afhankelijk zouden zijn.

Dr. Wijers nu oordeelt niet alleen, dat deze weg practisch de ontwikkeling der

gemeente tot zelfstandigheid juist belemmeren zal, maar hij meent, dat de Kerkeraad van Amsterdam door dit besluit lijfrecht in strijd is gekomen met de grondbeginselen van het Gereformeerde Kerkrecht en zichzelf een hiërarchische macht over deze Kerk in Indië aanmatig, die haar niet toekomt.

Nu denken we er geen oogenblik aan Dr. Wijers het recht te ontzeggen deze kerkrechtelijke bezwaren publiek te maken. Een heilig huisje, waaraan niet getornd mag worden, is de zaak der Zending niet. De Zending in Indië staat voor uiterst moeilijke vraagstukken, waarvan de oplossing zeker niet gemakkelijk te geven is. En wie meent, dat degenen, die in de Zending geroepen zijn leiding te geven, op een dwaalspoor zich bevinden, heeft niet alleen het recht, maar ook de roeping daartegen te waarschuwen. Zelfs willen we onzen hooggeachten broeder het niet al te euvel duiden, dat hij wat hard van leer trok. Dr. Wijers is een man van warm temperament, die niet gewoon is zijn woorden op een goudschaaltje te wegen en liever met sterk sprekende kleuren schildert om meer effect te bereiken dan dat zijn kracht zou schillen in fijne nuancering van tinten. Wanneer zulk een warmbloedig gestel onder de tropische hitte tot kookpunt geraakt, loopt uit de pen wel eens een woord, dat bij kalmer nadenken beter achterwege ware gelaten. We gelooven dan ook, dat in de broeders in Indië en de Kerkeraad van Amsterdam zich deze beschuldigingen niet al te sterk zullen aantrekken en meer op de goede bedoeling van den schrijver dan op de scherpte van zijn uitdrukking zullen letten.

Wat nu de vraag betreft, of de Kerk te Djocja thans reeds rijp zou zijn voor een geheel zelfstandig instituut, is het zeker niet gemakkelijk hierover in Nederland een juist oordeel te vellen. Men vergeet niet, dat het hier niet de vraag geldt, of een gemeente van Europeanen, die uit Holland in Indië zich gevestigd hebben, tot zelfstandige instelling kunnen komen, maar dat het gaat om een Kerk, die door den dienst der Zending is ontstaan en die voor een groot deel uit bekeerde Javanen bestaat, die van het heidendom zijn overgegaan tot het Christendom. Zeker vindt men te Djocja ook tal van Europeesche Christenen, die zich bij deze Kerk zouden aansluiten, maar het eigenlijke karakter van deze Kerk zou toch een geheel andere wezen dan in Batavia en Soerabaya, waar de Europeesche Christenen de macht in handen hebben. Het doel moet te Djocja wezen om een Javaansche Kerk als vrucht der zending te instituieren. Nu heeft de droeve ervaring van een vroegere periode wel geleerd, hoe uiterst voorzichtig men moet wezen om deze door de Zending ontstane gemeenten niet te spoedig tot zelfstandigheid te brengen. Er is een tijd geweest, dat men veel te haastig in deze inlandse gemeenten kerkeraden liet optreden; dat men deze kerkeraden zelfs classicale en synodale vergaderingen houden liet en zoo den schijn in het leven riep, alsof er een rijk ontwikkelde kerkelijk leven ontstaan was. Niet alleen dat achteraf bleek, dat alle werkelijkheid hieraan ontbrak, maar deze te vroeg mondig verklaarde gemeenten werden daardoor zelfs aan zeer ernstige gevaren bloot gesteld. Onze zending heeft met de Sadrach-geschiedenis duur genoeg leergeld betaald. Het is daarom volkomen te begrijpen, dat men voor een da capo van deze droeve historie bevreesd, de Javaansche gemeente te Djocja niet eerder mondig wil verklaren, voordat men de zekerheid heeft verkregen, dat zij innerlijk tot geestelijke rijpheid is gekomen en tegen gevaar van verleiding door Indische dwaalgeesten bestand is. In hoe verre dit nu reeds het geval is in Djocja kan alleen beoordeeld worden door de broeders, die van nabij met deze gemeente bekend zijn en op hun oordeel hebben de Kerken in Nederland af te gaan. Ze kunnen dit ook met te meer vrijmoedigheid doen, waar in Djocja zelf niet maar één missionair Dienaar werkt, doch aan de Opleidingschool en het Petronellahospitaal verschillende mannen verbonden zijn, die volkomen bevoegd zijn hierover een oordeel uit te spreken.

Naar het oordeel nu van deze mannen, die te Djocja zelf werkzaam zijn, is de tijd voor een geheel zelfstandig instituut der Javaansche Kerk aldaar nog niet rijp. Toch willen ze ook nu reeds medewerken om deze gemeente tot meerdere zelfstandigheid op te voeden en daarom is hun voorstel, dat er een overgangstoestand worde gevormd. Zoodanig een vader begint met zijn kind eerst geheel onder zijn macht te houden, maar naarmate het kind ouder wordt, het eenige zelfstandige rechten gaat geven om het voor te bereiden voor zijn volkomen mondigheid, zoo wil men ook te Djocja doen. Er zullen naast den missionair Dienaar des Woords enkele ambtsdragers gekozen worden, die reeds eenigermate als raad der Kerk zullen optreden, maar zoo dat de Kerkeraad der zendinge Kerk, die dusver over deze gemeente toezicht had, nog de eigenlijke leiding in handen zal houden. Dit alles is natuurlijk niet bedoeld als *blijvende* maatregel, maar als overgangsmaatregel, om tot de volledige zelfstandigheid van deze Javaansche Kerk te komen. Dat in dezen buitengewonen toestand, waarvan we in ons geregeld kerkelijk leven nauwelijks een voorstelling kunnen vormen, ook buitengewone maatregelen genomen moeten worden, die niet in elk opzicht kloppen op de gewone regelen van ons Kerkrecht, spreekt vanzelf. Hierin schuilt dan ook de fout van Dr. Wijers, dat hij deren overgangstoestand, die van zelf exceptionele verhoudingen met zich medebrengt, toetsen gaat aan de gewone regelen van het Kerkrecht. Al de bezwaren door hem ingebracht zouden dan ook volkomen juist zijn, wanneer de Kerkeraad

van Amsterdam als een tusschen Maar ze alleen als ten doel h tot volke In een nog afzon de regelen niet in d worden, v van ons pelen ge worden af zal volstr ginselen

Voo Uniegift ontvangen Kootwijk

Dr. J. V. Velp. Een schiedswor 30 Junij 1 geverij

„Over-ge zwakte, wa Dat zegt, dit zijn is B-Kerk van worden 186 bladzij voor de ha wisselwerk ook niet g de over-ge van mij — wesen doo laatste alle overgevoel nog niet o laatste tij

Ook al bli genoemde lichamelijke het er daan gevoelige z tot neurast gevoeligheid vaak leelijke heid is ge

Dergelijke heden van meer voor zich, in de verwerven d

Nu is di schreef gaat gevoeligheid van het ziel minsten be

Noem ha noem van een qua wat andere zal ik ma in wecrwil is, dan een ook sonder

Over-gevo al getuigt a ook van d waarvoor wij Zeker, 'n beheerschen het nooit, i uit den ban

En toch, s bij al zijn medeschepe dan ik vind loopenden k doet een m al zijn geva dan de Aes gevoel is uit onder mijn s het hogere z zijn sielelev

VON HAN niet ongeest muziekinstru 'n gevoelsm wien, om li waarin gij t terstond c voor u niet

Is ook m waarin hij t het ten-dood ziel, voor t 'n verlevend warmte, d eigen ziel v

En beelje onse dagen i ik niet bewi komen van monich ont het hare d on seker n bij wie h wies het gev Dan bied wraching

En omdat ROTTERDAM, moeten, al vond, is hij gebleven.

Aan dat gemoeid zijn is, naar ik t verschijning te danken, t als zielzorg op Veldwyt van hem uit

„Hij kon zijner vroeg „zoo verkw Zeker, ik in dit afsch jaren, die h gebracht, „u lijk leven zij En, onrus

„Toch hee hij geweest geestelijke v geestelijke b En zooda scheidswor Gevoelig, een word v